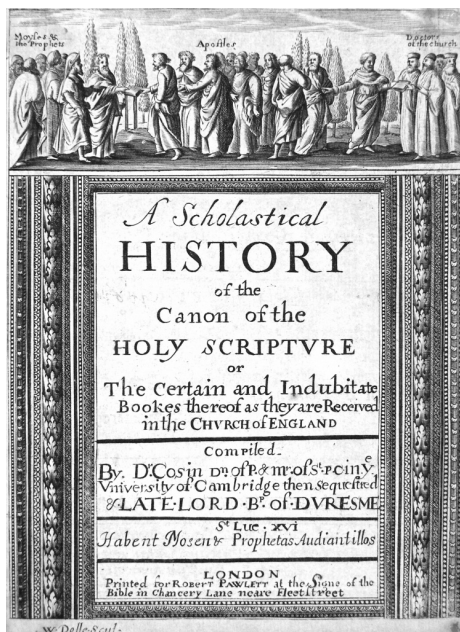

O ZLOMKU JEDNÉ KNIHY

Agáta Šebestová, Jan T. Štefan

Úvod

Osudy starých knih jsou často jako osudy lidí. I ony ve svém životě, fyzické existenci, mají tu kratší, tu delší život. Některé nacházíme na každém kroku, o některých jen slyšíme ze starých soupisů. V rukou antikvářů nebo sběratelů¹ mohou být zachráněny pro další generace. Ale naopak, pokud jsou ilustrované, bývají rozloženy, neboť jednotlivé ilustrace při prodeji skýtají větší zisk. V jednom brněnském antikvariátu se objevil před delším časem celý konvolut titulních listů knih, pochopitelně neznámé proveniencie, snad ze soukromé sbírky, snad jako zbytky knih, které byly takto pohřbeny. Jedna titulní stránka z nich, která se stala předmětem naší pozornosti, je obr. 1.

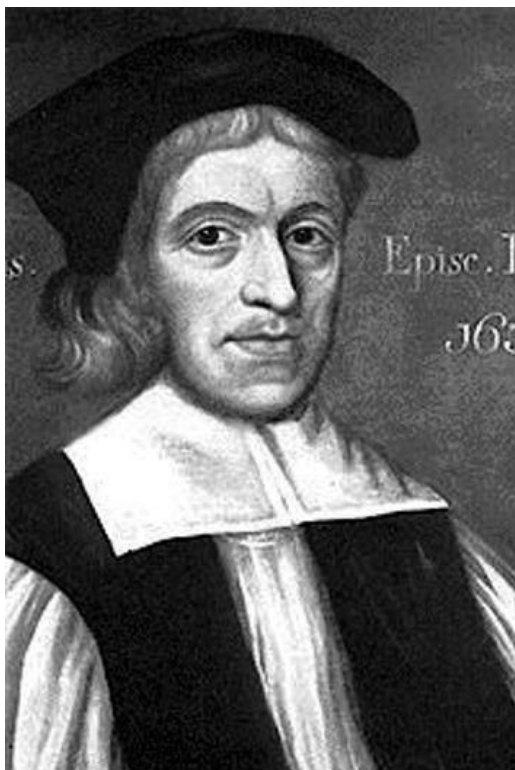
Obr. 1

¹ Samozřejmě knihoven.

Titulní list vyrytý do mědi na první pohled ukazuje, že jde o knihu anglickou, tedy ze země geograficky i nábožensky dosti vzdálené. Pokusme se zjistit o této knize něco více.

Kniha

Její název je *A Scholastical History of the Canon of the Holy Scripture* a její autor je John Cosin. Byl biskupem se sídlem Duresmu (1660–1672),² který žil v letech 1594–1672. Je považován za jednoho z otců anglo-katolicismu v anglikánské církvi. Byl též kaplanem Karla I. Cosinův portrét³ je na obr. 2.

Obr. 2

² Duresme se nám nepodařilo identifikovat, v antikvárních nabídkách se mluví o Durhamu.

³ Jeho portrét a některé biografické údaje byly převzaty z <http://www.wikipedia.com>.

Jeho nejvýznamnější dílo je *Notes and Collections on the Book of Common Prayer*, které reaguje na *Book of Common Prayer*, což je soubor liturgických textů čtený v anglikánské církvi. Z našeho pohledu se zdá, že Cosin se snažil do jisté míry usměrnit v anglikánské církvi její charakter církve protestantské. Ačkoli nechtěl opětovné sloučení s katolickou církví a byl vůči ní doslova zaujatý, přesto prozrazoval vnější shodu anglikánské církve s katolickou. Je považován za liturgického puritána, který provedl důležité změny v anglikánské liturgii v období restaurace. Během mezivládi se zdržoval v exilu ve Francii.

K naší knize: Přeložíme-li slovo *scholastical* jako *školský, akademický, či badatelský* nebo *vědecký*, přihlédneme-li mnohému významu anglických slov, pak s jistou licencí lze *history* přeložit jako *průběh, vypravování*, pak jde o knihu obsahující akademický výklad biblického kánonu. Podtitul knihy je *The Certain and Indubitate Books thereof as they are Received in the Church of England*, ve spojení s hlavním názvem bychom mohli uvažovat, že jde o naučnou knihu, popisující vývoj biblického kánonu v takové podobě, jak ho přijímá anglikánská církev.

Datum, místo vydání a nakladatel

Kniha *A Scholastical History* byla poprvé vydána v roce 1657, podruhé v roce 1672 a pak v letech 1683 a 1684.⁴ Množství vydání ukazuje, že měla u čtenářů značný ohlas. Datum vydání na našem titulním listu uvedeno není, ale vydání tištěná pro Roberta Pawlettu, uvedeného na titulní stránce, je buď z roku 1672, nebo z roku 1683. Tiskaři obou těchto vydání (E. Tyler a R. Holt) na titulu uvedeni nejsou. Pravděpodobně je to tím, že naše rytá titulní stránka je paralelní k titulnímu knihotiskovému listu, tištěnému ve dvou barvách, černé a červené.

Na tomto titulním listu je uvedeno místo vydání Londýn a dále je dále upřesněno: „tištěno v Chancery Lane blízko Fleet Street“. Fleet Street je místo, kde vznikla první anglická tiskařská dílna (kolem roku 1500) a dodnes se tam soustřeďuje několik nakladatelství. Chancery Lane je kolmá na Fleet Street a ta byla v 16. a 17. století známá tiskařskými dílnami.⁵ Pravděpodobně bylo potřebné zdůraznit místo tiskárny též odkazem na blízkou a známou ulici, na které se nacházely tiskárny a knihkupectví.

⁴ British Library, English Short Title Catalogue, <http://estc.bl.uk>. Ani v Národní knihovně nebo Knihovně Národního muzea v Praze ani v Moravské zemské knihovně v Brně a Vědecké knihovně v Olomouci tato kniha není. Letmým pohledem na stránky antikvářů ve Velké Británii a Spojených státech v roce 2007 je vydání z roku 1672 nabízeno cca za 160 £ nebo též za 300 USD, (vydání z roku 1683 za 200 £), letos 1. vydání za 330 USD.

⁵ Richard Walker, pracovník British Library, soukromé sdělení.

Na titulu uveden Dr. Cosin působící v Cambridgi jako bývalý biskup.⁶ Neznámou osobností pro nás zůstal vydavatel nebo sponzor knihy Robert Pawletta.

Rytina titulního listu a její autor

V horní části strany jsou nejdříve s Mojžíšem zobrazeni starozákonní proroci (Moyses & Prophets), kteří předávají Písmo svaté apoštolům (Apostoles), kteří jej předávají církevním učitelům (Doktors of the church). To ilustruje tradici anglikánské církve, která se považuje za pokračovatelku nepřerušené apoštolské církve. Texty na titulu nejsou vyryty pečlivě, ozdobný rámeček kolem textu napodobuje tiskařské ozdoby. Rytina je signována vlevo dole „William Dolle Scul.“. W. Dolle byl mědirytec, činný v Londýně mezi léty 1662 a 1674, jak píše Saur.⁷ Ryl na objednávky vydavatelů do knih portréty a další ilustrace, často podle cizích předloh. Známý je jeho portrét básníka Johna Milтона v jeho knize Ztracený ráj. Některé jeho mědirytiny jsou uloženy ve sbírkách British Museum.

Závěr

Kniha byla zřejmě důležitým náboženským spisem pro anglikánskou církev. Pro osamocení paralelního titulního listu, který se vyskytuje ve dvou vydáních, nebylo možné určit rok vydání knihy. Titulní list vyryl nepříliš známý rytec, jeho biografie je velmi strohá.⁸ Tento dnes již neexistující výtisk zkoumané knihy by dnes neměl pro nás velkou vypovídací schopnost, ale jeho likvidace je pro kulturně zaměřeného konzervativního Středoevropana poněkud skličující.

---

⁶ Zkratky za jeho jménem se nám nepodařilo dešifrovat. Nad jednou zkratkou je možné spekulovat, že byl v Cambridgi děkanem. Cosin je ve vydání z roku 1672 uváděn jako bývalý biskup, takže předpokládáme, že toto vydání je již posmrtné.

⁷ Saur K. G.: *Allgemeines Künstler Lexikon*. München, Leipzig, vychází průběžně.

⁸ Také v katalogu Britské knihovny nejsou jeho životní data zcela jasná, je tam 32 tisků (některé jsou duplikáty), a u jeho jména se uvádí: (1670–1680), (1632–1680) a (1670–1710).